

PM 2014:85 RI (Dnr 217-1565/2013)

Satsa 500 mnkr i återbetalade AFA-premier i en fond som startkapital för förkortad arbetstid inom äldreomsorgen m.m.

Skrivelse av Ann-Margarethe Livh (V)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Ann-Margarethe Livh (V) om att ” Satsa 500 mnkr i återbetalade AFA-premier i en fond som startkapital för förkortad arbetstid inom äldreomsorgen m.m.” avslås med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Ann-Margarethe Livh (V) föreslår i en skrivelse den 16 oktober 2013 att den återbetalning av AFA-premier som görs till staden år 2013 ska gå till en personalfond. Fonden skulle dels utgöra startkapital för att sänka arbetstiden i äldreomsorgen, dels användas för insatser för bättre arbetsmiljö och ökad kompetensutveckling.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att den kommunala lagstiftningen är mycket restriktiv. Det är inte möjligt att behandla denna typ av satsning som en avsättning till en fond. Det strider mot gällande lagar och god redovisningssed.

Mina synpunkter

Stockholms stad är en stor och viktig arbetsgivare. Som sådan har vi inom Alliansen varit tydliga med att vi ska erbjuda attraktiva arbetsplatser, konkurrensförmåga löner och stora möjligheter till kompetensutveckling för våra medarbetare. Dessutom ska de som idag har ofrivillig deltid och vill arbeta mer erbjudas heltid. På så vis säkerställer vi att staden kan attrahera välutbildade och kompetenta medarbetare; kvaliteter som sedan kommer stockholmarna tillgodo i stadens olika verksamheter.

Dessa satsningar på våra medarbetare gör vi genom en balanserad och långsiktig budgethållning. Det är ansvarsfullt. Att, som skrivelsen föreslår, låta återbetalningen av tidigare inbetalda premier gå till en personalfond strider mot gällande lagar och god redovisningssed. Det är kort sagt allt annat än ansvarsfullt.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Ann-Margarethe Livh (V) ” Satsa 500 mnkr i återbetalade AFA-premier i en fond som startkapital för förkortad arbetstid inom äldreomsorgen m.m.” avslås med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 7 maj 2014

STEN NORDIN

Bilaga

Skrivelse av Ann-Margarethe Livh (V) om att ” Satsa 500 mnkr i återbetalade AFA-premier i en fond som startkapital för förkortad arbetstid inom äldreomsorgen m.m.”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta

1. 500 Mnkr i återbetalade AFA-premier ska användas till riktade arbetstidsförkortningar inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorgen, i enlighet med skrivelsens intentioner
2. också säga följande

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret tillsammans med de fackliga organisationerna ta fram en plan för hur normalarbetstiden ska kunna sänkas för de personalkategorier där det finns störst behov.

Det är inte trovärdigt av stadsledningskontoret att avfärda hela frågan genom att peka på att det redovisningsmässigt inte är möjligt att behandla denna typ av satsning som en avsättning till en fond och göra avskrivningar. Experter inom Sveriges kommuner och landsting (SKL) har i andra sammanhang klargjort att det är fullt rimligt att benämna olika sociala satsningar som investeringar¹. Ett allt större antal kommuner i landet har exempelvis inrättat sociala investeringsfonder utan att det möter hinder. Om den politiska viljan finns går det utmärkt att använda de medel som nu ska återbetalas till Stockholm för att genomföra arbetstidsförkortningar för personal inom Stockholms stad.

Arbetsvillkor för kvinnor och män inom olika yrkeskategorier är ytterst en rättvis- och jämställdhetsfråga. 90 procent av dem som arbetar inom stadens äldreomsorg är kvinnor. En riktad arbetstidsförkortning för kategorier med tung arbetsbelastning och oregelbundna arbetstider är prioriterat. I första hand inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Normalarbetstiden för personalen ska sänkas (det vill säga antalet arbetstimmar per vecka som motsvarar heltid). Rätt till heltid och möjlighet till deltid ska säkerställas för all personal genom tillförandet av extra resurser för denna reform.

¹ <http://www.skl.se/psynk/sociala-investeringar>

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Åsa Lindhagen och Stefan Nilsson (båda MP) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Stockholms stad ska utreda en arbetstidsförkortning för yrkeskategorier med tung arbetsbelastning
2. i övrigt anföra följande

Arbetsvillkor för kvinnor och män inom olika yrkeskategorier är ytterst en rättvise- och jämställdhetsfråga. 90 procent av dem som arbetar inom stadens äldreomsorg är kvinnor. En riktad arbetstidsförkortning för kategorier med tung arbetsbelastning och oregelbundna arbetstider är prioriterat. I första hand bör en sådan ske inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Vi anser att normalarbetstiden för personalen ska sänkas (det vill säga antalet arbetstimmar per vecka som motsvarar heltid).

Förutsättningarna för en riktad arbetstidsförkortning för kategorier med tung arbetsbelastning och oregelbundna arbetstider bör därför utredas. I första hand inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Exempelvis ”3-3-modellen”, ”tvättstugemodellen”

eller ”egna lagda scheman” leder till ökad kvalitet i omsorgen, minskad sjukfrånvaro, mer kontinuitet gentemot omsorgstagarna, mer heterogena personalgrupper samt underlättad schemaläggning.

Det är inte trovärdigt av stadsledningskontoret att avfärda hela frågan genom att peka på att det redovisningsmässigt inte är möjligt att behandla denna typ av satsning som en avsättning till en fond och göra avskrivningar. Experter inom Sveriges kommuner och landsting (SKL) har i andra sammanhang klargjort att det är fullt rimligt att benämna olika sociala satsningar som investeringar². Ett allt större antal kommuner i landet har exempelvis inrättat sociala investeringsfonder utan att det möter hinder. Om den politiska viljan finns går det utmärkt att använda de medel som nu ska återbetalas till Stockholm för att genomföra arbetstidsförkortningar för personal inom Stockholms stad.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Bifalla skrivelsens förslag att 500 mnkr i återbetalade AFA-premier ska användas till förkortad arbetstid till en början inom äldreomsorgen samt till övriga arbetsmiljöåtgärder och kompetensutveckling för stadens anställda
2. Dessutom framföra följande

Personalen inom hemtjänsten går på knäna. I en enkät från Kommunal som har ställts till de politiska partierna framgår att 77 % av de 737 personer i Stockholms stad som svarat på enkäten inte tror att de kommer att orka arbeta fram till pensionsåldern 65 år. 79 % känner sig slutkörda eller mycket trötta efter arbetsdagens slut. 71 % tänker på stress när de tänker på jobbet. 73 % upplever att arbetet orsakat fysiska eller psykiska besvär.

Enligt en rapport från Arbetsmiljöverket är arbetsmiljön i hemtjänsten betydligt sämre än inom teknisk förvaltning. Slutsatsen är att den sämre arbetsmiljön i kvinnodominerad verksamhet bidrar till att kvinnor har högre ohälsa och i större utsträckning riskerar att lämna

² <http://www.skl.se/psynk/sociala-investeringar>

arbetslivet i förtid. Detta är den bistra bakgrunden till vänsterpartiets förslag att sänka heltidsnormen till en början för vårdbiträden och undersköterskor i äldreomsorgen.

Faktum är att stadens finanser förstärktes med över 500 mnkr förra året på grund av återbetalade premier. Det är inte otänkbart att fler återbetalningar kan komma. Förslaget i skrivelsen är att inrätta en personalfond med pengarna som startkapital. Staden har haft liknande fonder tidigare, till exempel Kompetensfonden, och sociala investeringsfonder inrättas i en rad kommuner oberoende av politisk färg.

Det viktiga är dock inte om de återbetalade premierna går in i en fond eller avdelas på annat redovisningstekniskt sätt. Det viktiga är att pengarna används till att snarast möjligt påbörja en ytterst angelägen arbetstidsreform för våra anställda, främst är de kvinnor, i de tunga vård- och omsorgsjobben. Till en början prioriterar vi hemtjänsten, men det finns fler verksamheter med tunga och stressiga omsorgsjobb, som också skulle behöva lägre heltidsnorm.

Remissammanställning

Ärendet

Ann-Margarethe Livh (V) föreslår i en skrivelse att den återbetalning av AFA-premier som görs till staden år 2013 ska gå till en personalfond. Fonden skulle dels utgöra startkapital för att sänka arbetstiden i äldreomsorgen, dels användas för insatser för bättre arbetsmiljö och ökad kompetensutveckling.

Lägre heltidsnorm bidrar till bättre arbetsmiljö, ökad hälsa och högre kvalitet i äldreomsorgen. På sikt bör hälsovinster, ökad attraktivitet i yrket och ökad kvalitet kompensera ökade kostnader anser Ann-Margarethe Livh. Vidare föreslår Ann-Margarethe Livh att den del av fonden som ska gå till övriga arbetsmiljöåtgärder och kompetensutveckling baseras på förslag från medarbetarna och en aktiv samverkan med de fackliga organisationerna samt att det ska finnas ett tydligt genusperspektiv i arbetet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 november 2013 har i huvudsak följande lydelse.

AFA Försäkring är en organisation som ägs av arbetsmarknadens parter. Genom kollektivavtalen försäkras anställda inom den privata sektorn och kommuner, landsting och regioner. Försäkringarna gäller vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet. Premier betalas till Avtalsgruppsjukförsäkring AGS-KL, Avgiftsbefrielseförsäkring samt till Trygghetsförsäkring för arbetsskada TFA-KL.

Avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS-KL) ger kompletterande ersättning om man har rätt till sjukpenning eller sjukersättning/aktivitetsersättning från Försäkringskassan och om man omfattas av kollektivavtal inom avtalsområde kommuner och landsting. AGS-KL finansieras genom premier som arbetsgivaren betalar in. Den 1 juli 2008 reformerades sjukförsäkringssystemet. Antalet personer som har beviljats sjukersättning har därefter minskat avsevärt.

AFA Försäkring har, efter förslag från parterna, den 3 september 2013 beslutat att premierna för år 2005 och år 2006 fastställs till noll (0 %) för både AGS-KL och Avgiftsbefrielseförsäkringen. Detta innebär att cirka 11 miljarder kronor betalas tillbaka till arbetsgivare inom kommun- och landstingssektorn, dvs. kommun, landsting, region, medlem i Arbetsgivarförbundet Pacta, KFS och Kyrkan. För Stockholms stad rör det sig om 511 mnkr som betalas ut i månadsskiftet november/december 2013.

I skrivelsen föreslås att återbetalningen av tidigare inbetalda premier ska gå till en personalfond. Fonder har under senare år blivit ett begrepp inom den kommunala världen där innebörden egentligen är att peka på olika satsningar.

Den kommunala lagstiftningen är mycket restriktiv. Det är inte möjligt att behandla denna typ av satsning som en avsättning till en fond. Det strider mot gällande lagar och god redovisningssed.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är det endast möjligt att besluta att anslå budgetmedel till driftprojekt för avsedd satsning eftersom satsningen inte är tillfällig utan av löpande karaktär.

Stadsledningskontoret anser att det mot bakgrund av ovanstående inte är möjligt att

avsätta återbetalda premier i en fond och föreslår att skrivelsen avslås.